

Załącznik do Uchwały Nr XXX/186/2017

Rady Powiatu Lęborskiego z dnia 17 lutego 2017 roku

**Powiatowy program
oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie
na lata 2017-2020**

Lębork 2017

I. Wprowadzenie

Obowiązek realizacji programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie określony został przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z w/w ustawą przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, a władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia wszystkim obywatelom równego traktowania i poszanowania ich praw i wolności. W związku z powyższym podejmuje się działania ukierunkowane na udzielenie wsparcia rodzinom uwikłanym w przemoc, w sytuacji, gdy same nie są w stanie poradzić sobie z rozwiązaniem pojawiających się problemów. Programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią ważny element w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, uzupełniają formy interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Podstawowym celem tych wszystkich działań jest powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

W latach 2014 - 2016 realizowano Powiatowy program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Osoby do uczestnictwa w Programie i odbycia konsultacji zgłaszały ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu lęborskiego oraz kuratorzy sądowi. Do udziału w programie korekcyjno - edukacyjnym ośrodki pomocy społecznej oraz kuratorzy sądowi zgłosili łącznie: w 2014 roku - 46 osób, w 2015 roku - 55 osób. W rekrutacji wzięło udział: w 2014 roku - 13 osób, w 2015 roku – 19 osób. Z kolei na spotkania indywidualne przybyło: w 2014 roku – 11 osób, w 2015 roku - 6 osób, natomiast w zajęciach grupowych w I edycji programu przeprowadzonej na przełomie 2014/2015 roku uczestniczyło - 9 osób, w II edycji programu przeprowadzonej na przełomie 2015/2016 roku - 8 osób. Obecnie trwa III edycja w/w programu. Według ustaleń Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku osoby z terenu powiatu zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie uważają za potrzebne i konieczne przeprowadzanie kolejnych edycji.

Niniejszy Program korekcyjno - edukacyjny jest zgodny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020, ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie

standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259).

II. Cele Programu

Oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinny być prowadzone w formie programów działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Zgodnie z § 4 w/w rozporządzenia z dnia 22 lutego 2011 r. oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- 1) powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
- 2) rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- 3) kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- 4) uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- 5) zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstania przemocy w rodzinie;
- 6) zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
- 7) uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

III. Realizacja Programu

Realizację powyższego programu korekcyjno - edukacyjnego przewidziano na lata 2017 - 2020. Będzie on przeprowadzany w warunkach wolnościowych. W ramach programu będą organizowane spotkania z osobami z instytucji systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zaangażowanymi w rekrutację i motywowanie osób do uczestnictwa w zajęciach, spotkania indywidualne i zajęcia grupowe. Zajęcia programu będą realizowane w zamkniętym systemie pracy (stały, wcześniej ustalony skład osób uczestniczących

w programie), w małej grupie warsztatowej liczącej 6 do 15 osób (w zależności od zapotrzebowania).

W trakcie spotkań indywidualnych, nastąpi m.in. wstępna diagnoza sprawcy. Prowadzący będą mieli okazję na osobisty, bezpośredni kontakt z osobą stosującą przemoc, podczas którego zbiorą informacje na temat:

- rzeczywistych okoliczności i motywacji do przystąpienia do programu;
- aktualnego stosowania przez kandydata przemocy;
- specyfiki stosowanej przemocy (formy i okoliczności zachowań przemocowych);
- aktualnej sytuacji rodzinnej, zawodowej i prawnej;
- cech osobowościowych istotnych dla zaplanowania z nim dalszej pracy korekcyjnej.

Uczestnik zostanie zapoznany z celami oraz dalszymi działaniami podejmowanymi w ramach uczestnictwa w programie oraz będzie musiał podpisać kontrakt na udział w spotkaniach grupowych.

Program ma charakter edukacyjno – korekcyjny, dlatego będzie się składał z części edukacyjnej (przekazanie wiedzy dotyczącej m.in. zjawiska przemocy, równości płci oraz mitów i faktów na ten temat, sposobów rozładowywania agresji, właściwej komunikacji interpersonalnej, wpływu alkoholu i innych środków odurzających na życie rodzinne, wpływu przemocy na zachowanie i psychikę dzieci, ochrony osób słabszych) oraz praktycznych ćwiczeń dostarczających korekcyjnych doświadczeń osobistych (zmierzających do zmiany postaw i zachowań związanych z przemocą oraz rozwijających umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia). Szczegółowa tematyka spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące zajęcia i będzie zgodna z celami programu.

Wcześniej wspomniany kontrakt na udział w zajęciach grupowych będzie określał między innymi zobowiązanie uczestnika do:

- systematycznego uczestnictwa oraz wykonywania ćwiczeń i zadań, a w przypadku osób których uczestnictwo związane jest z decyzjami sądu również sankcje za uchylenie się od uczestnictwa w programie;
- przestrzegania zasad bezpiecznego zachowania w trakcie pracy w grupie, w szczególności nie stosowania agresji słownej oraz powstrzymania się od wszelkich zachowań przemocowych wobec członków rodziny i innych ludzi;
- zachowania trzeźwości i powstrzymywania się od zażywania substancji uzależniających;
- zachowania tajemnicy dotyczących informacji uzyskanych podczas spotkań o pozostałych uczestnikach programu.

Uczestnicy będą też mieli zapewnioną możliwość skorzystania ze spotkania z radcą prawnym w ramach poradnictwa prawnego. Powyższe działanie jest uzasadnione ze względu na fakt, iż często w/w osoby wchodzą w konflikt z prawem, mają nieuregulowaną sytuację rodzinną i alimentacyjną.

Warunkiem dalszego uczestnictwa w programie jest uznanie osobistej odpowiedzialności za stosowanie przemocy we własnej rodzinie.

Zajęcia będą odbywać się raz w tygodniu. Czas trwania programu obejmować będzie od 60 do maksymalnie 120 godzin. Po około 20-30 godzinach uczestnictwa osoby w programie nastąpi diagnoza pogłębiona, która będzie udokumentowana w dokumencie opracowanym przez realizatora. Uznanie, że osoba ukończyła program, następuje, jeśli uczestniczyła w co najmniej 80% godzinach różnych oddziaływań (indywidualnych i grupowych).

Każdy uczestnik w trakcie trwania programu będzie miał możliwość otrzymania potwierdzenia o zakwalifikowaniu się do udziału w programie oraz o dotychczasowej ilości godzin uczestnictwa w różnych oddziaływaniach, zaś po ukończeniu programu otrzyma zaświadczenie o jego ukończeniu.

Realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku, jako podmiot administrujący, kontrolujący i monitorujący program. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec sprawców przemocy prowadzone są przez zatrudnione na umowę zlecenie osoby – kobietę i mężczyznę, które:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,
- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- mają udokumentowany co najmniej 3 - letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przy realizacji programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku będzie ściśle współpracować z następującymi instytucjami działającymi na terenie powiatu lęborskiego:

- Sąd Rejonowy w Lęborku oraz Zespół Kuratorski Służby Sądowej;

- Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej w Lęborku i Łebie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Lęborskiej, Ośrodki Pomocy Społecznej w Cewicach i Wicku;
- Ośrodki Interwencji Kryzysowej działające przy Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej w Lęborku i Łebie;
- Zespoły Interdyscyplinarne działające w poszczególnych gminach;
- Komenda Powiatowa Policji w Lęborku oraz Komisariaty i Posterunki Policji w poszczególnych gminach;
- Miejskie i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Wydział Edukacji i Spraw Społecznych w Starostwie Powiatowym;
- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Lęborku;
- Stowarzyszenie „Szansa” w Lęborku;
- Klub Abstynenta „Odnowa” w Lęborku.

Partnerzy programu będą uczestniczyć w rekrutacji uczestników oraz w udzielaniu niezbędnego wsparcia realizatorowi w zakresie kontaktów z uczestnikiem i jego rodziną.

IV. Uczestnicy Programu

Oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są kierowane w szczególności do:

- 1) dorosłych sprawców przemocy w rodzinie z terenu powiatu lęborskiego; do udziału w programie można rekrutować także mieszkańców innych powiatów;
- 2) osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych;
- 3) osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;
- 4) osób, które w wyniku innych okoliczności zgłaszają się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym (kierowani przez kuratorów sądowych, policję, terapeutów uzależnień, komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki pomocy społecznej oraz zespoły interdyscyplinarne lub osoby które z własnej inicjatywy chciałyby zmienić swoje zachowanie).

W pierwszej kolejności do uczestnictwa w programie będą kwalifikowane osoby, które w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie zostały skierowane przez sąd.

Do udziału w programie nie będą przyjmowane osoby:

- chore psychicznie;
- z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi oraz zaburzeniami osobowości;
- uzależnione od środków odurzających z wyłączeniem osób, które są w trakcie lub zakończyły leczenie odwykowe.

Zgodnie z § 6 w/w rozporządzenia z dnia 22 lutego 2011 r. osoby stosujące przemoc w rodzinie, u których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

V. Środki finansowe

Środki na realizację programu korekcyjno - edukacyjnego będą pochodzić z:

- budżetu Państwa,
- budżetu Powiatu Lęborskiego,
- ze środków w ramach programów resortowych.

W ramach budżetu powiatu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku poprowadzi obsługę administracyjną i księgową programu oraz zapewni pomieszczenia i materiały (papier, ksero, komputery) potrzebne przy realizacji działania, jak również pokryje koszty wynagrodzenia radcy prawnego prowadzącego spotkania indywidualne z osobami stosującymi przemoc. Ponadto program wymaga zaangażowania środków finansowych na wynagrodzenia dla specjalistów prowadzących zajęcia.

VI. Monitorowanie efektów

Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie będą obejmowane działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi prowadzonymi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku przez okres 3 lat od dnia zakończenia programu przy współpracy z innymi podmiotami oraz rodziną uczestnika.

Głównym celem monitoringu będzie sprawdzenie, czy podejmowane działania doprowadziły do zaprzestania stosowania przemocy wobec najbliższych przez uczestników programu lub poprawy sytuacji w tym zakresie. Uczestnicy programu, członkowie ich najbliższego otoczenia lub podmioty współpracujące w zakresie wdrażania Programu,

wypełnią ankiety ewaluacyjne oceniające jego skuteczność. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku zwróci się z prośbą do instytucji systemu przeciwdziałania przemocy w miejscu zamieszkania uczestników (gminie, mieście zamieszkania) o informacje na temat funkcjonowania uczestników programu korekcyjno - edukacyjnego.

Uzyskane wyniki będą wykorzystane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych.